

Euskel Atala

Emakumea eta Aberria

Eskontzaren

Deuntasuna

biozeak onelako euskeldunak. Eta zenbat bioze emakuma artean!

Guere bai

Orain bai degu emakume euskeldunak EUZKADI'ren "Euskel Atala"-n geuretako zatia; bertan, elkarri Jel-aldez aleaintzen irakatsiaz, geure arazoa eukeraz darabilzkigula geure izkuntzaz zaletu gaitezan.

Bataren eta bestearon ondo bear gera bai dirudi Jaungoikua'gana eta Aberria'gana beartuak ez gaudela, gizonezkoak dauden bezela; ain kezka gutxiz ikusten degu aberriaren zoritzarra; eta okeerrago da, gura beron bilborontz bultzza aundieta egiten diogunak; geure arrotzalekeri eta zabarrikeri guziakin.

Batez ere izkuntzari kalte izugarria dago, Euzkeldun artean argi-argi dagon gauza da emakumearen erdetzalekeria, gizonezkoagan baño askozaz nabarmenago; dana dela onen zioa, kaltea beintzat oso agirian dago.

Onela ba'goaz, orain ainbeste alegirienak ipini nai dituzten euskal-ikastolak ipintza lortu ordutik, edo beintzat nai bela ipintza lortu ordutik, abek alper-alperrik izango dira, oyetara nor joanik izango ez dalako; ba oinarrizko itxuraz laistea ez da izango beren uinetxeak euskeldun ari naiko duten amari: ainbestekoak da emakume artean erdialtalesatzena.

Bear bada batetik baño geyagok usteko du askotxo esan delako, edo ta ez duala orrenbeste garrantzi izkuntzaren gorabeheran emakumearen erdalkeriak. Bai dira esaten dutenak, gizonezkoak abertzaletu ezkerro, onen indarrak eramango duala bere ondoren emakimeare; eta ez dute uste au bereziki irabasten kezkatu bearrik dawonik.

Ahertzetalesunatzaz ez det ori eztetik esaten; sendiko burua abertzale dan etxeen an numaitat besta gustiak ere; baña izkuntzatzaz besterik da; ez da aberriagakan maitasunaren azia ereitea bezela, galduz dijioan geure izkuntzari cultitzeta. Aberria'zetalesuna sendotzeko da, lentxuago edo geruago, gizonezko artean lan eginda bakarrak; baña ez orrela izkuntza gaizkutu, ta abertzetalesuna zabaltzen dan baño eun aldiz indar geyagoko dijioa zabaltzen erdialdeko, batez ere emakume artean; eta esan bearrrik ez dago emendik izkuntzari da terzkiion kalteak.

Eta abertzetalesuna bera ere, besterik izango da emakume artean; berai bereziki onetarako, irabaz: eta mendutzen ba da? onetan ezparrak ez leike.

Orrengatik ba, ekin dayogun Jel-aldezko ari ederra emakume artean eretitza; baña ez orrela izkuntza gaizkutu, ta abertzetalesuna zabaltzen dan baño eun aldiz indar geyagoko dijioa zabaltzen erdialdeko, asko genezake-ta.

TENE

Euzkeldunak beti alkarragaz erabili ixan daben agura, auxe da: "Jainkuak egun on diazu", bardin "arratzalde on", edo naiz "gabon". Auxe da geuk be alkarragaz erabili biogun agurra.

Umetxuentzat jantziyak

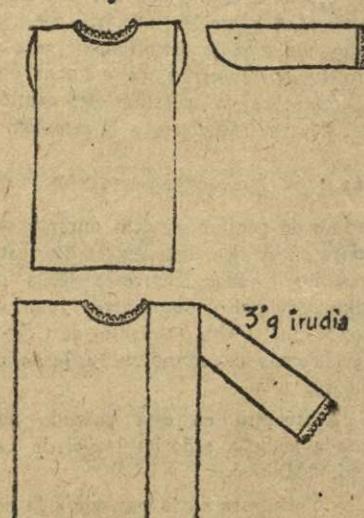
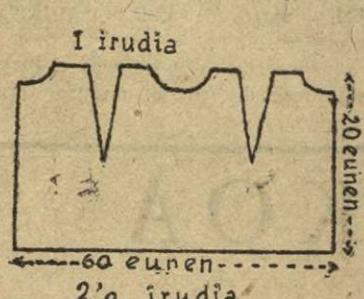
Aundi ta txiki, txiro eta aberatz, jakin-en illa deroat ikastola onetan, irakasleak eta jaiñezez, gizon gustien edestia seas-onak daudoguz, gauza asko ta era gusti-

kan asten da; bertan ipini bear dan umetxuentzako jantziatik asi bedi ba, soñekoak nola egin irakatsiaz, J. I. egingo ditudan idazkak.

Esan oi dute, emakume bear bezelakoak danak, australdi saspigarren illabeterako gertu eduki bear ditula jayo bear duana Jantxitzezo bear duan gustia ba au egitea askenerako utzi ezkerro, izan litate uestekabeko joyatzak batek, edo amari sortu liztakoz gaxo batet, asmo abek galerazotzea, eta jayoberria zerekin jantzirik ezta arkitu izatea; iñoi onelakoak ere geratutu o dira ta.

Au esan ta, grazen ba alkandoratxoanola egin esaten. Onerako artu bear dan gara alik meiena izango da, biguna beintzat.

Alkandoratxo abek egiten dira izur gabe, besoetan, eta alik joskura gutxienekin.

Arten da 60 eugen zabal eta 20 luze ditun eun zati bat; iriskutu da ebaki bat egindu goitik bera 10 eugen bidaien besoak ezarri bear zaizkan tokian (1 irudia) zeintzuk josten dian aibora-orrazka, alde biotz (2. 9 irudia).

Alkandoratxo abei etzave ipini bear ez botoriak ez kalartzurik ez ere, baizik bizkarreko irikia al'e bat bestearon gain ipiniak itxi (3. 9 irudia).

Urrengoan jakatzak egiten irakatsiko degutu.

MAITANE

Zenik irakurritakoan emayo EUZKADI edo ezein euskelduni, bertoko euzkerazko gayak irakurri ditzan.

Idazki-Ereduak

Neska gastetxo artian

DURANGO, Neversko Ikastola'tik 1923 Epalla-II

Balarroa'tar Miren biotzkoak: Laugarraga

en illa deroat ikastola onetan, irakasleak eta jaiñezez, gizon gustien edestia seas-onak daudoguz, gauza asko ta era gusti-

ZIDORRA

takauk irakasten deuskuez, posik nago, boda urte bat edo bi igaro ezkerro, iste dot ogiak irabasteko lain jakingo dodata.

Euzkerari tautik be ez dogo entzuten, bafia nik neure gelan daukodaz idazki edo liburu txiki batzuk, eta astiak daukofian, irakurten dodaz gogoz bida ez neke ni ezezagaitik be euzkeretar aitztu, jiez da berau geure elia? Jelenengo itzak ez gen-duzan esan euzkeraz? badago ludi gus-tilazken gaxo batet, asmo abek galerazotzea, eta jayoberria zerekin jantzirik ezta arkitu izatea; iñoi onelakoak ere geratutu o dira ta.

Au esan ta, grazen ba alkandoratxoanola egin esaten. Onerako artu bear dan gara alik meiena izango da, biguna beintzat.

Noz etorriko zara ikusaldi bat egiten?

Ze pozik ikusiko zindukedaz! Entzun dot Mayatzian Ikastolako neskatala gus-tijok eruango gabezala Elorriora, Mirena Deunaren azurrak ikusi eta otoi egitera. Egun atan, maitektxu biotza, laztaduko zaitu beti kutun kutun zaituan.

INGERUK

GEIGARRIJA.—Gorantzjak Errosario, Miren Kamiñero eta osteranteko nire la-gun gustijai:

Izparak bidaiz

Zeanuri

EGUALDIJA.—Gustiz zatarra da egiten daina, eztakit noiztik euribako egun bat ikusi bagarik gagozan; au dala-ta, luguzien kortasen ulle zar ta azur-metak ugari agiri dira.

Artzañak asi dira barrutia erosten; lengo urtietan baño zerbitz merkiago da-biltz, baña onan da gubi ste, gixañeko sei ogerleko inguru ordaintzen dabe.

PASKOETAKO.—Gar andija dago ta ezkara egun atan gitxi Bilboratuko, ja-mutilek! beren ixena emon bako baxzideren bat da'dago, juan zoli Batzoreaga-na, tamaiarreria ixan eztadin alako alda-andijk tximis-burdii leuyetatik agur da-gitzunen, bakarrik zeu emen lotzia.

BELGUNTZAK.—Laster etorriko dira Ipiñia's basatxonora, zabaldurik basari atako umientzat euren etorreran euzkeldi-ikastola bi. Zorioneak Ipindarrak!

Zurion asabak illobiratuta dagozan aztu eñizeko basatxonora an adibide (ejemplo) ederra dazukabuen ezkerro, maite zaitubegun besarkatu ta ostian sutsu diñantzu-begu eginikain ari eder ori itzetz ta bijo-tz txalakotzen dogula.

GAXORIK.—Arkitzen dira Arana'tar

Itxiese, Zabala'tar Iñaki, baita ere oso gaizki arkitzen da Juaristi'tar Joseba Andoni.

Azkar sendatzia opa diegu.

OSATURIK.—Egun batzuek gaxorik

igortze osatukir agetzen da Juaristi'tar Jon Ugutz. Postutzen gera.

NOIZ-BAIT.

Jakin-eragiteko

ELORRIO, 1912ko Zezella-4.

Adizkide Armilla; astebeet inguru ca eldu yakula bialdu zendun sagardau barri-lla, ta gura genduke jakin zenbat zor deutzugun beragaitik. Diru bialduko deutzugun Banco Bizkainen bitartez.

Zuk diñozun lez, daukogu ustia, datoren astilla, Martiko ilberan, embolatatako, eta barrilla bialduko deutzugu utzitakuan. Iges baño ganora obien gabiltzala-uste dot sagarduagaz eta obia izango da aurtengua.

Oritik ekarritako sagarrak, geruago ta goztaguagak, dagoz, ni barrez arrutota nago Amorito'ko sagarrak diralako onenak.

Osatu zara, Armilla? Asko postuko nin-

tzateke baietza balitz.

Agor, gorantziak sendi gustari, beste bat arte,

AGURTZANE.

Euzkadi Gustiko Izparak Urrutiz Kiñez Ta Bidaiz Idazkiyak Kirikiñori

Euzkadi Gustiko Izparak Urrutiz Kiñez Ta Bidaiz Idazkiyak Kirikiñori

Erandio-Goikoa

Beste urtietan lez aurten be egunoregen dira gure etxadanon Gurutz-Bideak; Jaungoiko-Zalek' argitalduko Joseba Deuna'ren berduneturrena irakurten da goizeko zortzieta egiten dan jaupa bi-tartian.

Urrengo datorren igandian eukiko dabe ileroko jaunartze orokorra pantzeskatarr Irugaren'darrak.

Gure Jel-batzokiko Artezkar-Batzk' ofiengoe euki daben batzarrian erabagi arta ebau berrogetar laurleko emotia Enbeita gure olerkari andijari, ta apidea zabaldu baxkide artean.

Atzerriko izkillu-pian Jel-batzoki onetako amar baxkide gaste dankagu. Al-bait ariñen osasunagaz etorriko al dira.

Igoro dan igandeko arratzaldeko laur-teran arrera ederragaz artu ziran Luya'n, bertoko ta albo-errieta jentetza eta a-gaz, urtekoaz czagun ta atsegin doguzan karmelab Adol Apolinar ta Polentzi be-gundari ospetsuak.

Ondio gozugau daukaguz orain iru urte Aba eurok Erandio'n emondako belguntza ederra. Onuratsuak ixango al dira euron alegiñak egunaro jarraitzen daben ote an-darentzat.

Igoro dan igandeko arratzaldeko laur-teran arrera ederragaz artu ziran Luya'n, bertoko ta albo-errieta jentetza eta a-gaz, urtekoaz czagun ta atsegin doguzan karmelab Adol Apolinar ta Polentzi be-gundari ospetsuak.

Gogoratu biar da, Bizkai-Aurrezki-Ku-

txak's sari oneek emoteko baldintza edo kondizionia ipifi daula, atso-agurak txir-ualak ixan bai dabelta ta ganera ostanteko laguntzari eztauenak.

Beraz, agertu diran zar orreeta etzaz goz sartuta ondo-eukidun sendietakua ez erruki-exa, gexotegi, ta beste onegintzaz etxetan dagerazanak.

Guk asko deritogu. Ezkendun uste ixango orrenbeste go'tik gorako zar egongozan.

Batek ez, beste gustiek abixen eukos-tardunak dira.

Alatz (milagro) bat dirudi urte orreeta-rafia etziz; guzurra dirudi, aibeste ta aibeste gexo, gatz ta il-bidietatik ige-s-egitza.

BAI DA ZARATEA!

Noy del Sucre tirola erail dabelata,

Espania'n gobernuak eta politikuak eta iz-

parrinjik zarata andia darabile.

Geyen estututu dituen dirudi, eralliatik nortuz ixan leitekeen ez jakitak.

Urtiak, ba, Bartzelona'r orretako er-ijotzak eundaka asko ixan dira, ta gixa-n (ugazaba ta langile) baketsuenak, eta eza jakin nortuz erail ditezan, eta eza or-rembeste zarata erabiliz.

Jokuan, irabazi ta galdu eiteko gerta-gego biar dau gixonak. Ezta balio gal-tzen dianian arrantz egitak.

KIRIKINO

Jayotegunian zoriontzeo

MENDEXA, 1923ko Epalla-30

Ene biotzko Itziar: Gogamena guzur-tetan eza-pauñan bajar zeure eguna da, eta izango dozun zorionak batera nirta-beri artzu; baña barru-barrukua, biotz-kua. Baskaritan notin asko izango dozuz;

ta bisiduna be agertuko dala uste dot, eta nizigaz be oroitu; telefonoko aritik baño edpa'da, txurru-tada bat bialdu.

Mezatara noia, eta zure alde otoi egun-dot Jaunak urte liziak, baketsuenak eta aberastasunez betiak emon dagitzuzan. Be-sakarte samur bat artiuza. Zeure aizkide-

KATALIN

Urtiak, ba, Bartzelona'r orretako er-ijotzak eundaka asko ixan dira, ta gixa-n (ugazaba ta langile) baketsuenak, eta eza jakin nortuz erail ditezan, eta eza or-rembeste zarata erabiliz.

Zuk diñozun lez, daukogu ustia, datoren astilla, Martiko ilberan, embolatatako, eta barrilla bialduko deutzugu utzitakuan. Iges baño ganora obien gabiltzala-uste dot sagarduagaz eta obia izango da aurtengua.

Oritik ekarritako sagarrak, geruago ta goztaguagak, dagoz, ni barrez arrutota nago Amorito'ko sagarrak diralako onenak.

Osatu zara, Armilla? Asko postuko nin-

tzateke baietza